ἔπρεπε νὰ τὰ καταφέρῃ πολὺ καλλίτερα. Νὰ την ἡ νοστιμιά, κι ὁ φίλος «Νουμᾶς» θὰ προσπαθήσῃ νὰ τὴν τυπώσῃ ἀπαράλλαχτα ὅπως τὴν ἔλαβα.

«Ἡ σκηνὴ στὸ νάρτηκα τῆς ἐκκλησιᾶς ἑνὸς χωριοῦ».

«Ἕνας παπᾶς κρατῶντας ἕνα μισοκαμένο κερὶ ἀντὶς κα-
«λέμι, καμώνεται πὼς γράφει μ' αὐτὸ ὀνόματα, ποὺ τ' ἀ-
«ραδιάζουν πολλὲς γυναῖκες στεκάμενες ὁλόγυρά του καὶ
«ρίχνοντας ἀπὸ μιὰ πεντάρα στὸ δίσκο του,γιὰ νὰ τὰ μνη-
«μονέψῃ σὲ λίγο.

«Μιὰ γυναῖκα—Ἀμὲ σὺ παπᾶ μου,δὲ γράφεις τίποτις' αὐτὸ εἶναι κερί.

«Παπᾶς—Τὴ δουλειά σου, χριστιανή μου,κ' ἐγὼ ἀργό-
«τερα θὰ τὰ ξεσηκώσω ὅλα ὅσα ποὺ γράφω.

Δάσκαλος Ραγιᾶς»

Μὲ τὸ Διαγωνισμὸ αὐτὸ ἔγινε ἀρχὴ νὰ μᾶς στέλνουν καὶ Γ ν ω μ ι κ ά, καὶ χαιρούμαστε. Ὁρίστε τὰ Γνωμικὰ τοῦ κ. Πραχτικοῦ.

«1. Ὁ ἔρωτας δὲν εἶναι στραβός, ὅπως λένε,μόνε κλεῖ
«τὰ μάτια του ὅταν πρόκειται νὰνοίξῃ τὸ στόμα του.

«2. Ἡ γυναῖκα κ' ἡ ἀγριαγκινάρα ἕνα βράσ'τες γιὰ νὰ
«φᾶς μὲ γοῦστο.»

Νὰ μὴν ξεχνᾶτε,ἱπαρακαλοῦμε, ὅσοι καταπιάνεστε γνωμικά, πῶς αὐτὸ τὸ εἶδος εἶναι τὸ δυσκολώτερο ἀπ' ὅλα. Ὄχι μονάχα ἡ ἰδέα πρέπει νὰ εἶναι καλή, παρὰ κ' ἡ λιγολογιὰ ἀψεγάδιαστη. Μι συλλαβή, τι λέω ; ἕνα γράμμα παραπανιστὸ σοῦ τὸ καταστρέφει τὸ γνωμικό.Στὸν ἀριθμὸ 1 «μάτια του» καὶ «στόμα του» εἶναι λάθιχ, ἀφοῦ μπορεῖς νὰ πῇς μονάχα «μάτια» καὶ «στόμα». Μὰ καὶ τὸ «πρόκειται» δὲν καλοκατεδαίνει. Πρότυπο γνωμικοῦ εἶναι τὸ γνωστὸ ἀπὸ τὴν Ἀντιγόνη.

Οὕτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν

Ἕνας κύριος Παράμερος μᾶς ἔστειλε δυὸ ἐπιγράμματα, μὰ μὲ λίγη οὐσία καὶ πολὺ ἄσκημα γραμμένα καὶ στιχουργημένα. Παραδείγματα (1). «Τὸ λουφὲν ἀρπάζεις» ἀντὶς «τὸ λουφὲ ἀρπάζῃς». (2) «Νὰ κόβεσαι γιὰ τὴ βασιλεία» δὲ θὰ πῇ, ὅπως τὸ βάζει ὁ κ. Παράμερος «νὰ πολεμᾶς τὴ βασιλεία,» παρὰ νὰ διαφεντεύῃς τὴ βασιλεία.»

Τἀκόλουθο ἐπίγραμμα εἶναι προσεχτικὰ γραμμένο κ ἔχει μερικὴ οὐσία. Τὄστειλε ἕνας «Ρωμιὸς»

Στὸν Παρθενῶνα.

Πῶς σοῦ ταιριάζει, Παρθενῶνα,
τὸ χρῶμα τὸ κοκκινωπό!
Ὅμοια μ' ἐσένα κοκκινίζω
κάθε φορὰ ποὺ θὰ ντραπῶ.

Στὰ νιάτα σου λαμποκοποῦσες
στὴ δόξα ποὺ ἄπλωνε μπροστά σου
Κόσμος ποὺ δὲ θὰ ξαναγίνῃ,

Καὶ κοκκινίζεις μὲ τὰ χάλια
ποὺ δείχνει στὰ γεράματά σου
Ἡ σημερνή μας Ρωμιοσύνη.

Ο ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ (*)

(Watson)

Ἀπρίλη Ἀπρίλη,
γέλα σὰν παιδοῦλα,
καὶ σὲ μιὰ στιγμοῦλα
σὰν παιδοῦλα κλάψε.

Ἀπρίλη ποὺ στ' ἀφτί μου
κελαϊδᾶς σὰ νύφη,
ἀ σοῦ πῶ, ψυχή μου,
τί μὲ τυραγνᾶ,

Ἀπρίλη Ἀπρίλη,
κλάψε σὰν παιδοῦλα,
μὰ σὲ μιὰ στιγμοῦλα
γέλα μου ξανά.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

(*) Στὴν Ἀγγλία ὁ Ἀπρίλης εἶναι ἀκατάστατος, ἀλλάζοντας συχνὰ πολλὲς φορὲς τὴν ἡμέρα ἀπὸ βροχὴ σ' ἥλιο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΠΑΤΡΙΔΑ *

(Συνέχεια)

ΓΥΡΙΣΜΑ

Ἔπρεπε νὰ γυρίσω. Ἂν καὶ εἶχα πόθο νὰ μείνω ’στὴν Ἀμπλιανη, ἢ τουλάχιστο νὰ τραβήξω μέσ' τὴν Εὐρυτανία ποὺ ἀρχινοῦν ὡραῖα μέρη.

Πίσω ἀπ'τὸ βουνὸ εἶνε τοῦ Κ ρ ι κ έ λ ο υ, χωριὸ μεγάλο καὶ καλὸ ἀλλὰ μὲ διάφορες συνήθειες. Τώρα θὰ φέρουνε δρόμο ἁμαξιτὸ ἀπὸ τὸ Καπερνήσι. Ἀλλὰ ἑλληνικὸ σχολεῖο δὲν ἔχει τὸ χωριό.

Ἀριστερὰ φαίνεται ἡ Καλλιακούδα ποὺ σκοτώθη ὁ Μάρκος Μπότσαρης. Μακριὰ ἡ κορυφὴ τοῦ Βελουχιοῦ, τοῦ ὡραίου αὐτοῦ βουνοῦ ποὖχω κρυφὴ λαχτάρα νὰ τὸ ἰδῶ.

Λυπημένος γύριζα ’στὴ Μεγάλη Παλούκοθα, χωριὸ ποιμενικό, νὰ ξενυχτήσω. Εἶχα συναδοιπόρο μου ἕνα λεβέντη Ἀμπλιανίτη. Ἐτραγούδησε. Τότε κατάλαβα πόσο ὡραῖα εἶναι τὰ τραγούδια μας· χωρὶς κλάψες καὶ ρινοφωνίες, ὁ φυσικὸς ἐκεῖνος Ἄραμις, ποὖ ἦτα ὡσὰν ὁ φανταστικὸς Τραγουδιστής μου νὰ ἔλαβε σάρκα, ἔλεγε:

Ἐνύχτωσα καὶ ποιὸν θὰ ἰδῶ καὶ ποιὸν θὰ χαιρετήσω;
Νὰ χαιρετήσω τὰ κλαριά, ὄρσιὰ εἶναι γεμισμένα.
Νὰ χαιρετήσω τὰ βουνά, χιόνια 'χουν στιβαγμένα,
Νὰ χαιρετήσω τὶς ξανθὲς, χολιοῦν οἱ μαυρομάτες.
Νὰ χαιρετήσω ἀνύπανδρες.σκάζουν ἡ παντρεμένες,
Νὰ χαιρετήσω ὅπου ἀγαπῶ, εἶναι βαρειὰ 'ς τὸν ὕπνο,
Νὰ τὴν ξυπνήσω ντρέπουμαι, νὰ τῆς εἰπῶ ντριέμαι,
Μὰ νὰ τ' ἀφήσω ἀρίλητο, ταχιὰ γελάει μέμενα.
Μπεζεύω δένω τ' ἄλογο, κρεμάω τὸ τουφέκι,
Φιλῶ τὴ μάννα μιὰ φορά, φιλῶ τὴν κόρη δέκα....

Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΑΣ

Ἄπειρα ἔχει νὰ πῇ κανεὶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὁ ἱστορικός της βίος εἶναι μακρός, καὶ ὁ τόπος της σὲ κεντρικὸ καὶ καλὸ μέρος τῆς γῆς, γι'αὐτὸ ἕνας ποὺ γράφει γιαὐτὴν δὲν μπορεῖ νὰ τὰ εἰπῇ ὅλα. Ἔκαμαν μελέτες σοβαρές, ὁδοιπορικὰ ἐσύνταξαν,συλλογὲς ἐθίμων κατάρτισαν, ἱστορίες ἔγραψαν. Δὲν εἶναι προσιτὰ καὶ εὐχάριστα σὲ ὅλους. Ἄλλοι ἔγραψαν ὑπερποιητικὲς ἀναμνήσεις. Οἱ περισσότεροι ὅλο γιὰ γεωγραφικὰ πράγματα ἀμφισβητήσιμα καὶ ξερὰ μιλοῦν. Μερικοὶ δὲ ἀριθμοῦν καὶ εἰκονίζουν τὰ κουτσομαγαζειὰ τῶν χωριῶν, ὅπου ἐγνώρισαν ὅλους τοὺς ψευτοπολιτισμένους τοῦ μέρους, καὶ ὅπου ἐπέρασαν τὸ ταξίδι τους χαρτοπαίζοντας.

Στὶς ἐννυπωσοῦλες μας θὰ γράψουμε κάτι τι ποὺ παράλειψαν ἐκεῖνοι, ἢ καλύτερα θὰ διαλέξουμε ἐκεῖνα ποὺ φάνηκαν μὲν ἐπουσιώδη, εἶναι ὅμως πολὺ χαρακτηριστικά. Τί τρώει ὁ λαός, ποὺ κάθεται, πῶς ντύνεται, πῶς διασκεδάζει, τί ἀγαπᾷ, πῶς δουλεύει, πότε θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του δυστυχῆ, ποιὰ εἶναι ἡ εὐτυχία του καὶ ἄλλα τέτια, μικρὲς μικρὲς λεπτομέρειες ποὺ ζωγραφίζουν τὸν ἰδιωτικὸ βίο ἢ ἀλλιῶς, ὅπως λέγουν οἱ ἱστορικοί, τὸν ἐσωτερικὸ βίο τοῦ ἔθνους.

Κοντὰ θὰ τονίζουμε κάτι ὡραῖα πράγματα ποὺ ὑπάρχουν ἐδῶ, ἕνα κομμάτι ὁρίζοντος,μιὰ χάρη φύσεως· θὰ παραθέτουμε ἄγνωστες παραδόσεις ,γιὰ τοὺς ἥρωες τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς, καὶ συχνότερα θὰ μιλοῦμε γιὰ τὰ τραγούδια μας, τὸ ἴσως τελειότερο δημιούργημα τῆς πατρίδας μας μετὰ τὴν Ἅλωση.

(ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

* Ἡ ἀρχὴ του στὸ 108 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

κὸς ἀβγατισμός— γιατὶ καλὸ νὰ φτειάνουμε ὄρους ἐπιστημονικοὺς ἐφκολονόητους, καλὸ καὶ γιὰ τὸ λαὸ καὶ γιὰ τὴν ἐπιστήμη, ποῦ οἱ περισσότεροι ὅροι μας μὲ τὴν πρόοδο ποῦ ἔγινε, εἶναι σήμερις καὶ σφαλμένοι· λοιπὸν ὁ συλλαβικὸς ἀβγατισμός, ἅμα εἴτανε ἄτονος, παράπεσε· τὸ βλέπουμε ἀπ' ὅλα μας τὰ ῥήματα· ἔκαμα, ἔκαμες, ἔκαμε,μὰ κάμαμε, κάματε, (ἔκαμαν ἢ) κάμανε. Θὰ πῇ πῶς στὴ γλώσσα μας ὁ ἀβγατισμὸς σημασία δὲν ἔχει· ἔμεινε τὸ ε τὸ ἀρχικὸ στὸν τύπο ἔκαμα, ὄχι γιὰ τὸν ἀβγατισμό, μὰ γιὰ τὸν τόνο. Μᾶς τἀποδείχνει κι ὁ ἀφανισμὸς τοῦ χρονικοῦ ἀβγατισμοῦ, πῶς λόγος δὲν ὑπάρχει πιὰ νἀβγατίζουμε τοὺς παρατατικοὺς —ἀχαμνὸς ὅρος καὶ τοῦτος!— ἢ τοὺς ἀόριστους.Καταλαβαίνουνται κι ἀναβγάτιστοι. Περιττὸ πρᾶμα τὸ ε. Κι ὅμως μερικοὶ μεταχειρίζουνται ἀβγατισμένα τὰ ῥήματα, ἐκάναμε, ἐκάματε κτλ. Ποιὰ ἡ αἰτία; Ἡ αἰτία, σοῦ ἀποκρίνουνται, ποῦ ὁ λαὸς φύλαξε τὸ συλλαβικὸ ἀβγατισμὸ σὲ κάμποσους τόπους. Θαῤῥῶ πῶς δὲν προσέξανε οἱ φίλοι μας σωστὰ σωστά. Ναί, βέβαια, φυλάξανε τὸν ἀβγατισμὸ τῆς συλλαβῆς κάτι ντοπιολαλιές, μὰ τονὲ φυλάξανε παντοῦ, καὶ στὸ ἐ γ ά π η σ α καὶ στὸ ἐ φ ῆ κ α κτλ. Λογικὸ θἄτανε, νὰ τὰ γράφανε κι ἀφτὰ οἱ φίλοι μας, ἀφοῦ γράφουνε τἄλλα, ἐνῶ γράφοντας μόνο ἐ κ ά ν α μ ε, χαλνοῦνε τὸ νόμο περιτ-

ξ η γ ῶ, δὲν τ ὸ ξ ε τ ά ζ ω, τ ὸ ξ η γ ῶ, τ ὸ ξ ε τ ά ζ ω, ξ η γ ῶ, ξ ε τ ά ζ ω. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ οὐσιαστικά, ἡ ξ έ τ α σ η, ξ ή γ η σ η κτλ. Ἅμα γενικέβεται ἡ λέξη, ἀκούει τὸ νόμο.

Ἐσὺ τὸν ἀβγατισμὸ δὲν τὸν ἔχεις, στὸ χαριτωμένο σου τὸ παραμυθάκι, παρὰ μονάχα σὲ μιὰ φράση— «καλῶς ἐκόπιασες»— ποῦ μοιάζει ντόπια φράση τοῦ χωριοῦ σου, καὶ ὅπου τὸ ἐπίῤῥημα— κ α λ ῶ ς — βάσταξε στερεότυπα τὸν ἀβγατισμό, γιατὶ ἔσμιξαν οἱ δυὸ λέξες σφιχτὰ σφιχτά, καὶ λέγουνται σὰ νἀποτελούσανε κ' οἱ δυό τους μιὰ μόνη ἀχώριστη λέξη. Ἔχεις ὅμως κάτι ἄλλα, ποὺ ἂν ἄδειζα θὰ σοῦ ἔκανα καὶ δέφτερο γράμμα, νὰ σὲ φιλοπαρακαλέσω νὰ μοῦ τὰ ξεφορτωθῇς. Ἔ ρ χ ο υ μ α ι, φ α ί ν ο υ μ α ι, εἶναι τὰ κοινά, τὰ σωστά, ἐπειδὴ στὴ γλώσσα μας τὸ ου, μάλιστα σὰ δὲν ἔχει τόνο, ταιριάζει μιὰ μορφιὰ μὲ τὸ μ, λοιπὸν ἀπὸ τὸ πρῶτο πρόσωπο, μᾶς ἦρθε καὶ τὸ τρίσο φ α ί ν ο υ ν τ α ν —ἢ μὲ ο τονισμένο φ α ι ν ό τ α ν ε— ὄχι φ α ί ν ο ν τ α ν καθὼς μοῦ τὸ βάζεις. Μὰ τὸ σεκλέτι μου, ὁ πόνος μου, ἡ τρομάρα μου, τὸ βάσανό μου, τὸ δάκρι μου, εἶναι... τὰ φερσίματά σου μὲ τὸ ν μας τὸ τελικό! Τὸ σκοτώνεις τὸ κακόμοιρο, γιατὶ δὲν τὸ περιποιέσαι, δὲν τὸ νοιάζεσαι ὅπως πρέπει, κι ἀφτὸ θέλει μάννας ἀγάπη καὶ φροντίδα, σὰν ἀῤῥωστιάρικο παιδὶ ποῦ εἶναι· ἢ ποῦ μᾶς τὸ κατάντησε ἡ καθαρέ-